

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ПЕРЕЛЕСНИК»

(за мотивами української міфології)

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

(творчого проєкту на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»)

Здобувача рівня вищої освіти

2 курсу 2Н групи

Кривдюка Дмитра Миколайовича

Керівник:

Заслужений працівник культури України,

доцент, доцент кафедри хореографічних

та мистецьких дисциплін

Білаш Ольга Сергіївна

Рецензент: доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін,
заслужена артистка України Головка Наталія Михайлівна

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії

Протокол № ____ від _____ р.

Київ, 2025

Зміст

ВСТУП.....	2
АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЬ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ.....	5
Характеристика джерела постановки.....	8
ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА “ПЕРЕЛЕСНИК”».....	11
1. Лібрето.....	11
2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз.....	12
3. Драматичний аналіз твору (архітектоніка).....	18
4. Характеристика героїв.....	19
5. Музика.....	19
6. Сценарно композиційний план.....	22
7. Сценографічне оформлення.....	23
Висновки.....	25
Список використаних джерел.....	28

Вступ

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту. У культурі українців, міфічні створіння завжди були тісно пов'язані із певними місцями, або предметами. Так у домі хазяйнував домовик, у лісі був господарем лісовик, також у лісі можна було побачити чугайстра, що полював на мавок. У скелястій місцині мешкав «той, що у скелі живе», у водоймах водяник, а ще дворовики, лазники, блуди, лоскотальниця, злидні, лихо й багато інших. Не дивно що ці вірування міцно засіли й у фольклорі також. «Лісова пісня» Л. Українки, «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського, «Вій» та «Вечори на хуторі близь Диканьки» М. Гоголя. Традиції та обряди українців є невичерпною скарбницею ритуалів та оберегів від усілякого лиха.

Через велику територію нашої країни, певні традиції, ритуали та самі міфологічні істоти можуть різнитися за назвою. Проте здебільшого у всіх вони поєднані однаковими мотивами й завданнями.

В українській народній хореографії чимало номерів спираються на саме природні особливості регіону, але не так багато, де б використовували образи різних міфічних істот. Яскравими прикладами номерів із такими образами є «Червона калина» та «Зимова казка» П.П. Вірського. Але важко назвати сюїти, де були б задіяні хоча б більше 3х різних образів нечисті.

Тому темою творчого проєкту я обрав «хореографічна сюїта “Перелесник”»

Мета: Створення хореографічної сюїти на обрану тему.

Завдання:

- реалізувати на практиці мету творчого проєкту;
- обґрунтувати теоретичні основи творчого проєкту;
- розкрити ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки;
- обґрунтувати засоби художньої виразності творчого проєкту.

Новизна творчого проєкту полягає в :

- В використанні міфологічних образів, які зазвичай не користуються популярністю;
- застосуванні авторських методів постановочної роботи
- оригінальній концепції поєднання стилізованого, українського та фольклорного танців.

Практичне значення творчої роботи:

Данна робота може бути використана для розширення кругозору глядача в діапазоні рідної міфології.

Робота може бути виконана окремими фрагментами, або як і цілісний твір.

Може бути використана аматорськими колективами через доступність хореографічної лексики.

Має пізнавальне значення, адже несе до глядача міфологію та нову фольклорну музику.

Апробація творчого проєкту

Більшу частину творчого проєкту було продемонстровано та перевірено під час передзихсту кваліфікаційної роботи на сцені Київської муніципальної академії ім. Сержа Лифаря. Загальна робота буде продемонстрована під час захисту кваліфікаційної роботи(творчого проєкту)

Структура пояснювальної записки

Пояснювальна записка складається зі вступу, розділів, висновків, списку використаних джерел (19). Загальний обсяг роботи – 29 сторінка, з них основного тексту – 27 сторінок.

АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЬ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

Задля успішного втілення та розробки творчого проєкту було опрацьовано та використано ряд різноманітних публіцистичних, літературних, наукових джерел

Робота Світлани Яглео «”Духи-господарі” природних локусів у демонологічній прозі Карпат»[14] мала значний вплив на формування образів героїв творчого проєкту. У статті міститься аналіз фольклорного матеріалу, що описує та відкриває глибини демонологічної прози про образи міфологічних істот (нявка, лісова, бісиця, дика баба, перелесниця тощо). Головний акцент було поставлено на зовнішності, функціях та здібностях вказаних персонажів, а також як вони могли впливати на життя людей. Також у статті надається характеристика сюжетно-мотивному фонду такого жанру оповідань із Карпатського регіону, що розкривають унікальність та особливості міфологічних створінь.

Також у творчому проєкті була використана робота Оксани Тиховської про літературний доробок Федора Потушняка[13], що має назву «”Мертва любов” в народних віруваннях» (1944), а також новел письменника «Яма» та «Капелюх із зеленим пером». Вивчення та аналіз автором вірувань і легенд щодо коханців із міфічного світу, потойбічних передумов та появи їх у жіночому житті. У своїх роботах Ф. Потушняк звертав увагу на магичні ритуали, поширених на території Закарпаття, ціль яких зупинити появи мертвого коханця. Селяни для цього освячували свої хати, у ліжку до людини, яка була одержима клали мак, ніж та святу воду, на порозі, лезом догори, залишали сокиру, а саму людину одягали в старий церковний одяг. На Закарпатті ходять легенди та казки про мертвих коханців, які приходили до жінок. У цих казках задля уникнення стосунків із чортом, героїня може померти, а потім переродитися й вдало вийти заміж (як приклад казка

«Прядки»). Проте, коли дівчина використовує ритуал, аби покликати мертвого до себе, то як правило на неї неминуче чекає смерть. Згідно з віруваннями, виклик мертвих - це гріх що руйнує душу людини, яка не може прийняти реальний світ й намагається створити для себе ілюзію комфорту, аби втихомирити біль та самотність. Ф. Потушняк у своїй новелі «Яма» відтворив саме такий фольклорний мотив, продемонструвавши у всіх деталях образ жінки-одиначки, яка через свою психологічну травму має видіння, у яких спілкується із померлим чоловіком й сприймає це за дійсність. «Капелюх із зеленим пером» також відтворює події коли у селі з'являється демонічний коханець, після того як його могилу було розкопано, й водить жертву в одержимість страхом. Автор огортає містикою свою оповідь та залишає читачів один на один із питанням чи дійсно оживав мрець на сторінках книги, чи це лише марення.

Для поглиблення знань з методики балетмейстерсько-постановочної діяльності, архітектонічної розробки хореографічних творів, створення сценарно-композиційного плану стали у нагоді праці Лань О. «Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник» та «режисура одноактної хореографічної вистави: теоретично-практичний аспект» [9] у яких описуються нові технології танцю, форми сценічного мистецтва їх синтезу, розвитку та взаємного доповнення, що привело до утворення нових різновидів вистав та способів їх творення. Робота висвітлює принципи роботи режисури видовищно-театралізованих заходів під час творення таких мистецьких форм, як балет-перформанс, танцювальна вистава, театралізований концерт хореографічного колективу та інші, особливості їх прояву в одноактному форматі. Введено використання таких режисерських прийомів як монтаж, елементи перформансу та імпровізації. Окремо окреслено проблему створення хореографічних вистав колективом хореографів, специфіці їх взаємодії за для досягнення спільного, єдиного результату в розробці задуму.

Детально розглянуто процес реалізації балетмейстерського проєкту, зокрема, як саме втілюється в хореографічних творах ідейно-тематичні та емоційні змісти. У посібнику Рехвіашвілі А. та Білаш О. «Мистецтво балетмейстера»[11] висвітлено основні компоненти побудови балетної вистави, такі як лібрето, програма балету, сценарно-композиційний план, а також хореографічні композиції сюжетних та безсюжетних робіт, відповідно до програми навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера». Також у творчому проєкті використовувались матеріали роботи Бойко О. «Художній образ в українському народно-сценічному танці»[2], у яких розглядається природа й особливості художніх образів як форма естетичного вияву, розглядається унікальність образів у хореографічному середовищі, критично оцінюються череда положень і висновків щодо генезу та типологію української народної хореографії, фольклорний синкретизм, класифікацію хороводів та інше. Також звертається увага на особливо актуальну проблему невідповідності образів (внутрішніх та зовнішніх) героя, формою та змістом народно-сценічного танцю у хореографічному мистецтві через «малоросійщину» (наслідок минулого) та порожньої, бездуховної модернізації народного танцю в нинішні часи. Через відголоски минулих тенденцій у свідомості суспільства залишилися негативні, для народно-сценічного танцю, погляди, які налаштовані не на національність й характер, а на «шароварний» стереотип про українця. Окрім наведених вище робіт використовувалися роботи Гутник І. «Основи стилізації народного танцю», «Специфіка постановки одноактних балетів»[3][4] та Зубатова С. «Стиль викладання в хореографії»[5]. У навчальному посібнику автор подає практичні поради і рекомендації, які стосуються різних аспектів викладання хореографічних дисциплін; дає тлумачення поняття «стиль викладання»; характеризує особливості стилю та манери викладання; подає практичні поради щодо застосування знань про стиль викладання та методів навчання у навчальному процесі.

Характеристика джерела постановки

В основі задуму хореографічної сюїти «Перелесник» лежать міфологічні створіння слов'ян. На всій території сучасної України пращури мали приблизно однаковий набір нечисті, звісно, назви могли змінюватись, але зміст залишався той самий.

Так, до прикладу домовик мав такі назви як гуркало, хатник, велесич. Чорт міг зватися куцаком, бісом або нечистим. Мавки – лісові русалки або нявки. А один із найвідоміших створінь, суто український та неповторний Чугайстер мав ще такі назви як гай, нічник, або просто лісовий дід.

Пращури щиро вірили й в те, що в їх оселях також мешкають потойбічні істоти. Так найвідоміший з «співмешканців» це домовик.

Домовик – дух, або хатне божество, що піклується про оселю та її господарів. Проте також він міг і шкодити. Вважалося, що якщо оселя в занепаді, через лінь господарів чи сварки – домовик ображався і мстив їм, за їх безвідповідальність. За віруваннями домовик мешкав за піччю або біла покутного вікна на горищі. Зазвичай для домовика залишали на підвіконні, або під ліжком гостинець, аби задобрювати його та піклуватися. Вперше про домовиків згадується в XIV столітті. А також є навіть ритуал, як саме викликати собі домовика.[1]

Також на господарстві допомагав *Стодольник*, дух, що мешкав у стодолі (місці де зберігали снопи). Він охороняв врожай, сприяв багатству і добробуту. Стодольник міг приймати образ великого kota.[1]

У віруваннях давніх слов'ян був дух з іменем *Цур*. Один із найповажніших богів, охоронець домашнього вогнища та захисником роду. Його вирізали із дерева й всіляко шанували. Донині в мові зберіглась фраза «Цур тобі» або «Цур тобі, Пек». Пек - злий дух чвар, який боявся Цура, тому цією фразою захищались від чогось недоброго.[1]

Також у віруваннях предків були й духи, які жили не тільки вдома, а й у лісах, болотах, лугах. Будь-де жив певний дух, що завідував певним місцем.

Так Лісовик правив лісом, він не був точно злим. Добрим людям він міг допомогти в дорозі, або просто не чіпати. Від злих він оберігав свій ліс. Також були, схожі на Лісовика, Водяника та інші[7]

Інше діло ж були злі духи, які або хотіли певної вигоди з людини, або ж взагалі просто її смерті. Так наприклад найстрашнішим та найсильнішим духом вважався Вій. Зазвичай він жив під землею, мав потворний вигляд, а головною його ознакою були величезні вії, які він не міг сам підняти. Проте, коли йому допомагали їх підняти – його погляд знищував усе.

У сюїті «Перелесник» головним персонажем є, власне, Перелесник – дух, який належить до розділу духів що шукають вигоди від людей, а його поява асоціювалася в людей як падаюча зірка. Такий демон був дуже міцним. Він приходив здебільшого до жінок, що втрачали свого коханого та дуже сильно за ним горювали. Перелесник, у свою ж чергу, перевтілювався в подобу мерця й починав жити разом із дівчиною. Відвадити такого духа було вельми складно й для цього потрібно було використовувати певні ритуали з використанням рути, туйї або маруни. Також в певних регіонах України щоб його позбутися треба було перелесника сильно здивувати. Наприклад, якщо в жінки були діти –вбрати їх як на весілля, тоді ж він і запитає « Чи таке буває що б брат із сестрою одружився», на що треба дати відповідь « А хіба буває щоб мертвий до живої ходив?». Також, доторк до перелесника міг спалити того, хто доторкнувся. За іншими ж віруваннями перелесник і сам міг обійняти людину, та так що здушив би до смерті.

Образ перелесника застосовує у своєму літературному творі «Лісова пісня» Леся Українка. Там він, залицяється до Мавки на пару із Куцем, він же чорт. Але вона обирає Лукаша, даруючи Перелеснику відмову. Згодом же, коли Мавку прокляне Килина й та стане вербою, саме Перелесник, бажаючи врятувати її від намагань зрубати дерево, впаде з неба, обійме Мавку в образі верби й спалить її разом із хатиною Килини.

Також образ Перелесника використали й в короткометражному фільмі «Перелесник». Сюжет якого побудований навколо молодої жінки Лади, що

живе у нещасливому шлюбі з Василем. Під час сварки Василь відправляє дружину прати на далеке озеро. Там вона губиться і зустрічає дивного молодика, який виявляється небезпечним духом — Перелесником.

ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ПЕРЕЛЕСНИК»»

1 Лібрето

Події відбуваються у невеличкому селі, на території України.

Епізод 1

Хлопець та дівчина одружені, та живуть разом на хуторі на краю села. Але одне лихо – хлопець дуже питущий. Так під час чергового застілля, перебравши з випивкою він ударяє дівчину та не звертаючи уваги продовжує гуляння. Коли всі розходяться він знаходить свою дружину в сльозах, що його гнівить ще більше й вони сваряться. Розлютившись він йде геть, а дівчина повертається до своїх справ.

Епізод 2:

Дівчина йде до річки, аби попрали речі, але на шляху її зустрічає Блуд, що збиває з дороги і заводить на шабаш, де її підхоплює у вир різна нечисть. Там її зустрічає Перелесник, який помічає дівчину і закохується в неї. Він рятує її, виводить майже додому й дає прикрасу, аби вона могла доторкнутися до нього.

Епізод 3:

Перелесник не може просто так забути дівчину й часто, коли чоловік не бачить, навідується до неї. Проте одного разу він застає картину, як чоловік знову ображає дівчину. Не витримавши такого ставлення він, разом із іншими духами зводить його з розуму.

Епізод 4:

Згодом він повертається до дівчини й розповідає, що її чоловіка більше немає. Дівчина в розпачі падає на коліна. Перелесник не розуміє реакцію дівчини й намагається її втішити, на що отримує супротив. Але так просто він не може відмовитися від жертви свого кохання. Нечистий активно проявляє

свою увагу до дівчини, чим доводить її, вона зриває з себе прикрасу, що дарував їй Перелесник, й кидається йому в обійми, в яких і згорає.

2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз

Тема: Мінливість людських почуттів, проблеми які спіткають людей у відносинах.

Ідея: Показати що «насилено коханим не будеш» й те, до чого призводить необережність по відношенню до інших людей.

Надзавдання: продемонструвати різнобічність душ людей.

Наскрізна дія: Повернення на хутір, як під захист

Конфлікт: Міжособистісний внутрішній.

Форма: хореографічна сюїта.

Одноактний балет – це форма у якій за один акт передається цілком завершена історія, або проходить завершена повна дія.[17]

Хореографічна сюїта - це така хореографічна форма, що складається з декількох номерів, які поєднані спільною темою, але відрізняються за характером виконання. Загалом, термін сюїта виник у XVI столітті у Франції, а згодом поширився й на інші країни. Основою хореографічної сюїти в той час була послідовність таких танців як алеманда-куранта-сарабанда-жига. Згодом з появою нових танців цей ряд почали змінювати.[16]

Спираючись на ці визначення «Перелесник» це сюїта, що складається із 4 епізодів:

- Подвір'я де випиває чоловік та працює дівчина
- Дівчина потрапляє на шабаш й зустрічає Перелесника
- Шинок, де Перелесник звів із розуму чоловіка
- Подвір'я дівчина згорає в обіймах демона

Кожна частина створюється завдяки поєднанню лаконічної та багатогранної музики та певній танцювальній лексичі, що відображає на сцені саме ті переживання та події, які в них було закладено.

Жанр: Трагедійна драма, міфологічна повість

Трагедія – це драматичний твір, що характеризується постійним гострим, непримиренним конфліктом особистості, що здебільшого закінчується смертю головного героя.[18]

Комедія – драматичний твір із щасливим кінцем та висміюванням негативних явищ у суспільстві або побуті.[19]

Міфи як жанр – це давні оповіді, які пояснюють природні явища, культурні традиції або соціальні структури через розповіді про богів, героїв і надприродні сили.

Вони виконують кілька важливих функцій:

- Пояснення світу: Міфи часто намагаються відповісти на запитання про походження світу, людини, природних явищ та культурних норм.
- Соціальна функція: Через міфи передаються цінності, етики та моральні уроки, які важливі для спільноти.
- Культурна ідентичність: Міфи можуть слугувати основою для національної ідентичності або традиції певної культури.
- Ритуал і обряд: Багато міфів пов'язані з релігійними або ритуальними практиками, які підтримують зв'язок між людьми і їх богами чи предками.
- Творчість та уява: Міфи є прикладом людської творчості, де фантазія перетворюється на історії, які надихають і передаються з покоління в покоління.

У міфах часто з'являються повторювані теми, архетипи персонажів (як, наприклад, герої, злодії, мудреці) та універсальні сюжети, що робить їх важливим предметом вивчення в літературі, мистецтві та антропології.

Сучасний читач асоціює визначення «міф» як тотожне значенню визначення «казка». Проте між ними є значна відмінність одне від одного. Міф завжди сприймали як повчальну історію, як намагання зрозуміти й пояснити навколишній світ, але він не був розвагою. Через такі властивості він надав поштовх до формування не тільки певного напрямлення в мистецтві, але й філософії та науки. На відміну від казки, міф вважався істиною, а казка у свою чергу мала репутацію «вигадки» та неправди, аби розважати слухачів, незважаючи на те, що вона могла мати мораль.

Міф здебільшого пов'язаний із певною місцевістю, тоді як дія казки відбувається «десь за горами, за лісами» чи у «тридесятому царстві». До того ж події які розгортаються у міфах мають вплив та значення для усього світу, а казка своїми подіями впливає, здебільшого, лише на долю її героїв.

Даний твір за жанром - це міфологічно трагедійно-комедійна історія. Адже герої, що тісно пов'язані з міфологічними істотами або і є ними, проживають і комічні моменти, як події на шабашу, або у шинку, і трагічні, як зневажливе ставлення до дівчини, смерть чоловіка та в певній мірі смерть дівчини, яка є трагедією для самого Перелесника. Але для головного героя це лише одна з частин історії його життя, тому робота має визначення «сюїта».

Стиль: Вільний стиль—це танець без чітких канонів та який відхиляється від класичних правил.

У роботі було обрано вільну пластику, оскільки вона надає величезну свободу у вираженні емоцій і взаємодії між акторами. Цей стиль дозволяє кожному артисту використовувати свій власний тілесний досвід та інтуїцію, що робить рухи більш органічними та справжніми. Вільна пластика створює

можливість для кожного учасника вносити свою індивідуальність у постановку, що, в свою чергу, робить її особливою.

Крім того, така пластика сприяє експериментам із простором і ритмом. Це дозволяє грати з динамікою: мати моменти спокою поряд із вибуховими емоційними моментами.

Також важливою складовою є можливість взаємодії з музикою. Вільна пластика дозволяє виконавцям вільно імпровізувати під мелодію, що підкреслює емоційну глибину моментів. Музика не лише супроводжує рухи, а стає їхньою частиною, надаючи додаткове значення.

Творами зі схожими жанровими особливостями можуть бути «Тіні забутих предків» Львівського національного оперного театру. Історія про кохання земне та небесне за легендарною повістю Михайла Коцюбинського. Львівська національна опера презентує світову прем'єру балету «Тіні забутих предків» на музику Івана Небесного та лібрето Василя Вовкуна.

Поетична оповідь на межі реальності та легенди, дійсності та фантазії постає перед глядачем у модерновій візії міжнародної команди постановників. Відома історія кохання Івана та Марічки з двох ворогуючих родів втілилась у неокласичній хореографії відомого українського танцівника та балетмейстера Артема Шошина.

Міфічні образи завжди займали важливе місце в українському фольклорі, надаючи глибину та зміст художнім творам, у тому числі й балету. Поліфонія міфології, зокрема, пронизана уявленнями про природу, життя, кохання, смерть і вічність. Хореографічні роботи "Лісова пісня", "Тіні забутих предків" та "Мавка" відзначаються глибокими міфологічними елементами, які через танець і музику передають емоції, ідеї та культурні цінності українського народу.

Балет "Лісова пісня" у класичній постановці, за мотивами п'єси Лесі Українки[10], втілює глибокі філософські поняття, пов'язані з природою і людськими переживаннями. Головний міфічний образ - Мавка - є цього твору

центральною фігурою, що символізує красу, невинність і люту пристрасть. Вона представляє собою дух лісу, сповнена любові до природи і одночасно - до людей. Мавка прагне зберегти гармонію між двома світами, але її трагічна доля свідчить про неможливість досягнути цього балансу.

Образи інших персонажів, таких як Лука, що уособлює людську природу і прагнення до матеріального, намагаються затягнути Мавку в світ повсякденності, де немає місця її магії та силі душі. Лісовик, як охоронець лісу, втілює в собі архаїчні страхи і повагу простого народу до природи. Його присутність підкреслює, що всі міфічні персонажі мають власний світогляд, який часто суперечить людині.

Танцювальні номери в "Лісовій пісні" відображають цю боротьбу: рухи Мавки легкі, повітряні, вони нагадують про ніжні шелестіння листя, тоді як героїчні танці людей навколо неї можуть виглядати громіздко. За допомогою цих контрастів балет втілює глибокі емоції і відчуття, що призводять до напруженої кульмінації на грані між життям та смертю.

Балет "Тіні забутих предків" має свої корені у творах Михайла Коцюбинського[8], які також черпають натхнення з гуцульських легенд. Цей балет продовжує традицію дослідження людських почуттів і традицій через призму міфології та фольклору. Серед міфічних образів особливе місце займають Русалка та Водяний, які символізують зв'язок між живими і мертвими, реальним і потойбічним.

Образ Русалки виконує функцію зв'язуючої ланки між природою і людиною, її танець наповнений підприємливістю і смутком, адже вона може впливати на людські душі, але сама залишається в полоні водяного світу. Водяний — більш агресивний міфічний образ, що представляє стихійні сили природи. Його боротьба за визнання та панування над земельними духами відображає вічну боротьбу між добром і злом в людському суспільстві.

Хореографія "Тіней забутих предків" відзначається символізмом: об'єднання танцюристів в хороводи зображує єдність громади, водночас відображаючи традиційні ритуали, пов'язані з природою. Ці ритуали вказують

на невід'ємну зв'язок між людиною і землею, що є основою культурної спадщини гуцулів.

У виставі "Мавка" образ Мавки переплітається з темою боротьби за свою свободу та ідентичність. Вона постає як символ не лише природної краси, а також сили, здатної протистояти спробам знищити її душу. Мавка втілює піднесені ідеали, при цьому також зображуючи біль і жертву заради кохання. У цій виставі образ Мавки стає глибшим, ніж у "Лісовій пісні", оскільки вона бореться не лише з самим світом, а й зі своїми внутрішніми демонами та страхами.

Крім того, в "Мавці" представлені інші міфічні особи, такі як духи лісу, що допомагають і заважають головній героїні. Їх танці відображають магію природи та демонструють різноманітність її сил: від ніжності і спокою до загрози і агресії. Створення на сцені образу магії лісу в поєднанні з хореографічними елементами, які показують хаотичність і невідомість, підкреслює важливість внутрішньої боротьби Мавки та її прагнення звільнитися від обмежень.

Епізод 1

Ідея: Продемонструвати деструктивне відношення чоловіка до жінки

Форма: Масова

Стиль: Вільна пластика

Жанр: драма

Епізод 2

Ідея: Відтворити зародження стосунків між перелесником та дівчиною

Форма: Масова, дует.

Стиль: вільна пластика

Жанр: Ліричний

Епізод 3

Ідея: Показати як може бути покараний той, хто сліпо вважав себе головним і зверхньо ставився до слабших

Форма: масова

Стиль: вільна пластика, народна хореографія

Жанр: Трагедійно-комедійний

Епізод 4

Ідея: Продемонструвати що сила не має влади над почуттями, показати адаптивний фінал «Оттело» та те, що іноді люди у відносинах грають лише роль іграшки

Форма: дуетна

Стиль: Вільна пластика

Жанр: трагедія

3 Драматургічний аналіз твору (архітектоніка)

Експозиція: На дворі випивають чоловіки, дівчина виконує хатню роботу. Коли чоловік перебрав із алкоголем він вдаряє дівчину й не звертає на це уваги, продовжуючи пиячити. Коли йому роблять зауваження – лютує, виганяє друзів й гримає на дівчину.

Зав'язка: Дівчина зустрічає перелесника, що рятує її від нечисті й заспокоює її. Вони відчують що подобаються один одному.

Розвиток дії: Залицяння перелесника до дівчини, дарунок оберегу для неї.

Кульмінація: Перелесник бачить зневажливе відношення чоловіка до дівчини, бачить як той її вдаряє й вирішує розібратися із ним.

Розв'язка: Перелесник звів із світу чоловіка, але дівчина не змогла прийняти такий спосіб вирішення проблем, зневірилася у своєму захисникові й від розпачу гине в його обіймах.

4. Характеристика героїв:

- Хлопець – Пияка, любить, але у більшій мірі лише використовує дружину.
- Друг хлопця – також пияка, який завжди любить гульнути, проте до дівчини відносяться з більшою добротою ніж її чоловік.
- Дівчина – добра, роботяща, довірлива, але з власними принципами.
- Перелесник – хитрий, улесливий, кмітливий й удавано добрий. Отримує задоволення коли він когось контролює.
- Блуд – нечисть що бажає заплутати й згубити подорожніх, що зневажливо ставилися до лісу.
- Нечисть – неоднозначно злі, але доволі агресивні й жадібні створіння.

5. Музика

Для передачі стану кожного епізоду було застосовано такі музичні твори:

1. Hora – трансільванський народний танець. У постановці саме цей музичний супровід вводить глядача у курс справи й знайомить нас із побутом пари, та товаришами чоловіка.

2. Та 4. Vkgoeswild - For The Greater Good Of God (piano cover) – музика що супроводжує саме дует дівчини та перелесника на початку їх історії та зустрічає з ними їх фінал. Музична композиція передає неймовірний діапазон переживань й емоцій, що проходить між парою від легкої та ніжної закоханості до палкого фіналу.

3. Eddig vendeg – пісня яку виконує гурт у 3ій частині постановки, коли чоловік у шинку зустрічає нечисть. Це народна молдавська пісня про п'яничку, що не бажає йти із шинка. А люди кажуть шинкарю взяти ціпок й вигнати його.

Музичний супровід

Бурдон — український музичний етно-гурт, заснований 2002 року у Львові, виконує музику, інспіровану переважно східно-європейським та карпатським фольклором, проте джерела його натхнень розташовані по всій Європі, від Скандинавії до Балканів. Слово «бурдон» означає постійний звуковий тон на фоні мелодії, частіше в музиці давній і традиційній або в будові народних інструментів (дуда, ліра колісна, дрімба) чи в основі багатоголосного співу.

Гурт створили у Львові 2002 року колишній ужгородець Ростислав Татомир і уродженка Кропивницького Олена Єременко. Перший склад: Олена Єременко — скрипка, Дмитро Іглін — альт, Дмитро Подолянчук — гітара, Ростислав Татомир — гітара, мандоліна, дарабука, дрімба, Едуард Іванюшенко — перкусія, Юлія Таранчук — флейта.

Вперше виступили в ефірі радіо «Львівська хвиля» 14 грудня 2002 року. Дебютували перед публікою в рамках першого фестивалю середньовічної музики «Містерія» 18 грудня у львівському храмі Святого Лазаря. Перший сольний концерт відбувся 28 квітня 2003 відбувся в театрі імені Курбаса у Львові. 2004 року в репертуарі гурту з'являються українські пісні, провансальські мелодії, французькі буре, італійські сальтарелло, угорські та молдавські танцювальні мелодії.

Задля кращого відтворення давнього та живого звучання етнічної музики, гурт використовує виключно акустичні інструменти, часто досить незвичні, як от давня фіделя, балканська бузукі чи тапан, українська ліра колісна, східна дарабука тощо. Та попри фольклорні впливи музиканти домагаються сучасного, свіжого трактування традиційної музики, не претедуючи на автентичну відповідність матеріалу.

Серед здобутків гурту участь у знакових фестивалях України («Флюгери Львова», Шешори, Арт Поле, Мазепа-Фест, Країна Мрій), а також концерти по всьому світу — Білорусь, Польща, Угорщина, Німеччина, Бельгія,

Фінляндія, Швеція, а також Італія, Хорватія, Туреччина, Узбекистан та Канада — мали нагоду відчувати шалені карпатські ритми в поєднанні з архаїчними центрально-українськими жіночими співами.

На дебютному компакт-диску Бурдону під назвою «Re:Карпатія», виданому київською рекординговою компанією Атлантик, окрім угорських чардашів, молдовської кадинжі та циганської польки можна почути й центрально-українські пісні, лемківські та русинські балади, а також гуцульські коломийки. Альбом також містить давні традиційні танці від Чанго (Csángó) — етнічної меншини угорців з території Молдови, які зберегли в своїй музиці характерні балканські та румунські ритми.[15]

Сценарно композиційний план

Танець (епізод)	Виконавці	Світло	Декорації	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
1.Подвір'я	Чоловік та його два друга. Дівчина.	ЗТМ, легке тепле світло	Хатка на фон	Одяг в корзині	Бурдон-Нора	3-33
2. Ліс	Перелесник, дівчина, нечисть	Повне світло, червоне світло зі страбоск опом, приглушене світло.	Фон лісу	Хустка, амулет.	Vkgoeswild - For The Greater Good Of God	3.04
3.Шинок	Чоловік, два друга, перелесник, нечисть	Приглушене світло, промінь на чоловіка, повне світло	Фон шинка	Свитка, чарки	Бурдон - Eddig vendeg	3.00
4.Подвір'я	Перелесник та дівчина	Червоне світло з ЗТМ	-	Амулет	Vkgoeswild - For The Greater Good Of God	3.51

Загальна тривалість роботи: 13.00

7. Сценографічне оформлення

Костюми:

Чоловік: Капелюх, червона кофтина, червоні штани, пояс, червоні чоботі.

1 товариш чоловіка: Сорочка, кушак, шаровари, чоботі.

Перелесник: біла сорочка, брючні штани, чорні чоботи\туфлі.

Дівчина: сорочка, червона юбка\легке плаття ближче до нічної сорочки, туфлі

Нечисть: шаровари, жупани, чоботі.

Блуд: чорні штани близькі до класичних, хітон, чорна сорочка.

Декорації:

1 Епізод – на екрані фоном виступає малюнок подвір'я хати, коло хати на лавці сидять чоловік та його друзі. З іншого боку, ближче до паркану дівчина розвішує білизну.

2 Епізод – фон хатки змінюється на фон лісу, а згодом на фон поля із вогнищем.

3 Епізод – фон із середини шинка, на передньому плані сцени стоїть лавка з чоловіком на ній.

4 Епізод – фон із першого епізоду.

Освітлення:

- У першому епізоді на початку сцени використовується приглушене світло, проте із часом номеру поступово набирає потужності до повного світла.

- Під час переходу між епізодами, коли дівчина натрапляє на блуд використовуються короткочасні затемни.

- Епізод шабашу супроводжує червоне приглушене світло, стробоскоп та прямий промінь на дівчину під час того, коли її повністю оточить нечисть.
- Дует дівчини та перелесника відбувається у легкому (за можливості між жовтим та червоним) теплову світлі, злегка приглушеному.
- У шинку спочатку затем та промінь на чоловіка, згодом вмикається повне світло
- Останній епізод має перехід від повного теплого світла до насичено червоного, але повного світла.

ВИСНОВКИ

Для реалізації творчого проєкту було розглянуто й висвітлено чому саме українці були тісно пов'язані із міфологічною культурою та яких вірувань в цій культурі вони дотримувалися. А також чому українська хореографія, література та культура насичена великою різноманітністю персонажів із не людського походження.

Також було надано характеристику й обґрунтування жанру роботи та різницю в поняттях комедії, трагедії. Було виділено поняття міф як жанр й що воно несе у собі.

Наведено приклади схожих ідей та задумок в хореографічних творах постановників та їх літературне підґрунтя. Було надано визначення що таке сюїта, одноактний балет.

Окремо було виділено музичний доробок й його доречність та актуальність. Було розкрито історію групи «Бурдон» та походження музики що супроводжувала дуетні моменти головних героїв у виконанні Київської композиторки та виконавця Вікторії Єрмоліної.

Висвітлено реалізацію творчого проєкту у формі хореографічної сюїти «Перелесник». Сюжет даної роботи був натхнений, здебільшого, українським фольклором. Під час підготовки даного проєкту було здійснено роботу з аналізу літератури по даній темі, а саме: статей і наукових праць для глибшого її дослідження. Обґрунтовано літературні джерела, художні засоби вираження для постановки творчого проєкту, а також була надана характеристика джерела постановки, у якій згадувалися духи обереги людських домівок, такі як Цур, Домовик, Лісовик, Стодольник та інші.

Ідеєю роботи є жага показати що «насилно коханим не будеш» й те, до чого призводить необережність й сліпа закоханість. Також демонструється що іноді потрібно дослухатися до слів та застережень, які ходять із уст в уста багато років.

Робота представлена чотирма епізодами, які об'єднаних однією темою і спільним художнім задумом, проте кожен із них виступає самостійною частиною розвитку цілісного сюжету.

Стиль хореографії у творчому проєкті спирається на синтез народного та класичного танцю із елементами сучасного. При реалізації творчого проєкту були систематизовані, закріпленні, розширенні та поглибленні теоретичні знання, практичні уміння та навички зі спеціальності «хореографія», що були застосовані під час вирішення конкретних художніх, наукових, організаційних та інших завдань.

Виконання завдань творчого проєкту були здійснені через реалізацію мети творчого проєкту на практиці, обґрунтування теоретичної основи, розкриття ідейно-тематичного та композиційного рішення постановки, обґрунтування засобів художньої виразності творчого проєкту, застосування комплексу загальних та фахових компетентностей у процесі реалізації творчого проєкту та проведення всебічної підготовки і практичне втілення задуму.

Темою роботи є мінливість людських почуттів та те, що зовнішність не завжди відповідає душі. Творчий проєкт реалізовано хореографічною сюїтою. Стиль хореографії це вільна пластика, що поєднує у собі комбінацію сучасного, народного та класичного танцю.

Також було розглянуто лібрето творчого проєкту та ідейно-тематичні рішення сюїти, де розкривалася завдання, тема, ідея та головний конфлікт і сюжет. Було розкладено архітекtonіку роботи, окреслено експозицію, зав'язку, розвиток дії, кульмінацію і розв'язку.

Було складено сценарно-композиційний план у табличній формі, де подано дані про: порядок, назви епізодів, дійові особи, світло, декорації, реквізит, музичний матеріал та його хронометраж. Описана драматургія проєкту. Зазначено характеристику героїв.

У другому розділі також надано інформацію про музичний супровід постановки, зазначалось хронометраж, композитори та назви композицій які було використано.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

1. «Українська демонологія» І. Нечуй-Левицький, В. Антонович, В. Гнатюк, О. Андрієвський, Т. Панова. Видавництво «Стилєт та стилус» 2022р. 168 с.
2. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.
3. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
4. Гутник І. Специфіка постановки одноактних балетів за мотивами літературних творів при вивченні дисципліни "Мистецтво балетмейстера" (спеціалізація "народна хореографія") / І. М. Гутник // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури - Вип. 40. - С. 124-133
5. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с
6. Квасниця І. «Традиції та звичаї українського народу» Видавництво «Гнозис», 2007. 408 с.
7. Кононенко О. «Українська міфологія. Боги і духи» Видавництво «Фоліо» 2020, 192с.
8. Коцюбинський М. «Тіні забутих предків» видавництво «КСД», 2020р, 336 с.
9. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник .Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
10. Леся Українка «Лісова пісня» видавництво «Ранок», 2023р, 160 с.
11. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

- 12.Сердюк О. «Традиції та звичаї українців»: Видавництво «Тросінг», 2018. 96 с.
- 13.Тиховська О. Образ коханця-небіжчика у творах федора потушняка (стаття «мертва любов, новели «Яма» «Капелюх із зеленим пером» та в українських казках)
- 14.Ягело С. Духи-"господарі" природних локусів у демонологічній прозі Карпат. Народознавчі зошити. 2011. № 3. С. 419-425.

Інтернет джерела:

- 15.біографія гурту «Бурдон» - <https://burdon.lviv.ua>
- 16.«Хореографічна сюїта» - <https://studfile.net/preview/10864421/page:17/>
- 17.«Одноактний балет» - <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2689996-radu-poklitaru-horeograf.html>
- 18.«Трагедія» - <https://www.ukrlib.com.ua/dic/show.php?w=182>
- 19.«Комедія» - <https://www.ukrlib.com.ua/dic/show.php?w=23>